

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-1832

[Total No. of Pages : 4

[6032]-614

T.Y. B.Com.

**365 (I) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Paper - II) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) Which of the following is not the characteristics of agricultural labour?
 - a) Unorganized
 - b) Economically exploited
 - c) High standard of living
 - d) Low education
- ii) What are the problems of agricultural labour in India?
 - a) Seasonal employment
 - b) Indebtedness
 - c) Low social status
 - d) All of the above
- iii) The conflict and disputes between employers and employees on any industrial matters are known as _____.
 - a) Political relations
 - b) Human relations
 - c) Social relations
 - d) Industrial relations
- iv) Absence of strikes and lock-outs in an indicator of _____.
 - a) Peaceful Industrial Relations
 - b) Disturbed Industrial Relations
 - c) Unwanted Industrial Relations
 - d) Partial Industrial Relations
- v) The industrial disputes act in India was passed in _____.
 - a) 1926
 - b) 1946
 - c) 1947
 - d) 1948
- vi) The make in India Initiative was launched by prime Minister in _____.
 - a) 2017
 - b) 2020
 - c) 2014
 - d) 2012

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) FPO	a) 2019
ii) Farm bill	b) Farmers Organization
iii) Maharashtra Industrial Policy	c) Agricultural Labour
iv) Low Education	d) 2020
v) Industrial disputes	e) Conflict between employer & Labour

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Causes of Industrial disputes.
- b) Impact of climate an agriculture.
- c) Water management initiatives.
- d) Types of agricultural labour.

Q3) a) Describe the problems of agricultural labour.

[8]

- b) Explain in detail the impact of Covid-19 pandemic on agricultural sector of India.

[7]

Q4) a) Explain the remedies to resolve the industrial disputes in India.

[8]

- b) Define Industrial relations. Explain the historical background of Industrial relations.

[7]

Total No. of Questions : 4]

P-1832

[6032]-614

T.Y. B.Com.

**365 (I) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Paper - II) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]
- i) खालीलपैकी कोणते शेतमजुरांचे वैशिष्ट्य नाही.
अ) असंगठित ब) आर्थिक दृष्ट्या शोषित
क) उच्च राहणीमान ड) अल्पशिक्षण
- ii) भारतातील शेतमजुरांचे कोणते प्रश्न आहेत.
अ) हंगामी रोजगार ब) कर्जबाजारी पणा
क) अल्प सामाजिक दर्जा ड) सर्व
- iii) कोणत्याही औद्योगिक बाबीवरून मालक व कामगार यांच्यात होणाऱ्या संघर्षास
..... असे म्हणतात.
अ) राजकीय संबंध ब) मानवी संबंध
क) सामाजिक संबंध ड) औद्योगिक संबंध
- iv) संप व टाळेबंदीचा अभाव हा चा निर्देशक आहे.
अ) शांततामय औद्योगिक संबंध ब) अशांत औद्योगिक संबंध
क) अनपेक्षित औद्योगिक संबंध ड) अशांत औद्योगिक संबंध
- v) भारतामध्ये औद्योगिक संघर्ष कायदा या वर्षी संभव झाला.
अ) 1926 ब) 1946
क) 1947 ड) 1948
- vi) पंतप्रधानांनी मेक इन इंडिया योजना यावर्षी जाहिर केली.
अ) 2017 ब) 2020
क) 2014 ड) 2012

- ब) योग्य जोड्या लावा. [5]
i) FPO	अ) 2019
ii) कृषी विधेयक	ब) शेतकरी संघटना
iii) महाराष्ट्र औद्योगिक धोरण	क) शेतमजूर
iv) अल्पशिक्षण	ड) 2020
v) औद्योगिक संघर्ष	इ) मालक व कामगार वर्गातील संघर्ष

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) औद्योगिक संघर्षाची कारणे
ब) हवामानाचा शेतीवरील परिणाम
क) जल व्यवस्थापन पुढाकार
ड) शेतमजुरांचे प्रकार

प्रश्न 3) अ) शेतमजुरांच्या समस्या विशद करा. [8]

ब) भारताच्या कृषिक्षेत्रावरील कोविड - 19 महामारिचे परिणाम सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) भारतातील औद्योगिक संघर्षाच्या निवारणासाठी उपाययोजना स्पष्ट करा. [8]

ब) औद्योगिक संबंध - व्याख्या द्या. औद्योगिक संबंधाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा. [7]

